

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Hotărâre

pentru controlul constituționalității

**unor prevederi din pct. 25, 55 și 58 din Regulamentul privind
organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III, aprobat prin**

Hotărârea Guvernului nr. 1007 din 10 decembrie 2014

(reglementarea activității conducătorului de doctorat)

(Sesizarea nr. 21a/2015)

CHIȘINĂU

15 iunie 2015

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, statuând în componența:

Dl Alexandru TĂNASE, *președinte*,
Dl Aurel BĂIEȘU,
Dl Igor DOLEA,
Dl Victor POPA, *judecători*,
cu participarea dnei Sorina Munteanu, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 11 mai 2015
și înregistrată la aceeași dată,
Examinând sesizarea menționată în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în ședință plenară închisă,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională la 11 mai 2015 de către deputații în Parlamentul Republicii Moldova, dl Igor Vremea și dl Artur Reșetnicov, în temeiul articolului 135 alin.(1) lit.a) din Constituție, articolului 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 38 alin. (1) lit. g) și 39 din Codul jurisdicției constituționale, pentru controlul constituționalității sintagmei „*și își desfășoară activitatea de bază în cadrul uneia dintre instituțiile organizatoare a școlii doctorale*” din pct. 25 și a prevederilor pct. 58 din Regulamentul privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1007 din 10 decembrie 2014.

2. Autorii sesizării pretind că instituirea unei limite de vârstă pentru conducătorii de doctorat, precum și stabilirea obligației acestora de a desfășura activitatea de bază în cadrul unei instituții organizatoare a școlii doctorale contravin articolelor 1 alin. (3), 4, 7, 8, 9 alin. (1) și (2), 16, 18, 43 alin. (1), 46 alin. (1), 47, 54 și 126 alin. (2) din Constituție.

3. Prin decizia Curții Constituționale din 2 iunie 2015 sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a prejudeca fondul cauzei.

4. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opinia Președintelui Republicii Moldova, Parlamentului și Guvernului.

5. Autorii sesizării nu au fost prezenți la ședința plenară publică a Curții. Parlamentul a fost reprezentat de către dl Ion Creangă, șef al Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului. Guvernul a fost reprezentant de dna Loretta Handrabura, viceministru al educației.

ÎN FAPT

6. Potrivit articolului 94 alin. (11) din Codul educației, în calitate de conducător de doctorat poate fi desemnată persoana care deține titlul de doctor sau doctor habilitat, iar metodologia aprobării conducătorilor de doctorat se stabilește de Guvern.

7. Prin Hotărârea nr. 1007 din 10 decembrie 2014, Guvernul a aprobat Regulamentul privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III.

8. Punctul 25 din Regulament prevede că școala doctorală se organizează și funcționează în cadrul unor instituții, consorțiu sau parteneriat, inclusiv cu organizații din sfera științei și inovării, cu conducători de doctorat care au dobândit dreptul de a conduce doctoratul, potrivit cadrului normativ cu privire la educație, și își desfășoară activitatea de bază în cadrul uneia dintre instituțiile organizatoare a școlii doctorale. Iar la pct. 55 din Regulament se stipulează că un conducător de doctorat poate îndruma simultan studenți-doctoranzi într-o singură școală doctorală, cu excepția doctoratelor în cotutelă.

9. Punctul 58 din același Regulament prevede că un conducător de doctorat poate solicita înmatricularea de noi studenți-doctoranzi până la împlinirea vârstei de 65 ani. După împlinirea vârstei respective, conducătorii de doctorat continuă să îndrumeze studenții-doctoranzi deja înmatriculați până la finalizarea studiilor de doctorat, însă pot solicita înmatricularea noilor studenți-doctoranzi numai în cotutelă cu un alt conducător de doctorat care nu a împlinit vârsta de 65 ani.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

10. Prevederile relevante ale Constituției (M.O., 1994, nr. 1) sunt următoarele:

Articolul 16

Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 35

Dreptul la învățătură

„[...]

(6) Instituțiile de învățământ superior beneficiază de dreptul la autonomie.

[...]”

Articolul 102 Actele Guvernului

„(1) Guvernul adoptă hotărâri, ordonanțe și dispoziții.
(2) Hotărârile se adoptă pentru organizarea executării legilor.
[...]

11. Prevederile relevante ale Codului educației Republicii Moldova nr. 152 din 17 iulie 2014 (M.O., 2014, nr. 319-324, art. 634) sunt următoarele:

Articolul 79 Autonomia universitară

„(1) Instituțiile de învățământ superior dispun de statut de autonomie universitară.

(2) Autonomia universitară constă în dreptul comunității universitare de organizare și autogestionare, de exercitare a libertăților academice fără niciun fel de ingerințe ideologice, politice sau religioase, de asumare a unui ansamblu de competențe și obligații în concordanță cu politicile și strategiile naționale ale dezvoltării învățământului superior.

(3) Autonomia universitară vizează domeniile conducerii, structurării și funcționării instituției, activității didactice și de cercetare științifică, administrării și finanțării și se realizează, în principal, prin:

a) organizarea, desfășurarea și perfecționarea procesului de învățământ și de cercetare științifică;

[...]

e) selectarea și promovarea personalului didactic, științifico-didactic și științific, precum și a celorlalte categorii de personal din instituția de învățământ;

[...]

Articolul 94 Ciclul III – studii superioare de doctorat

„[...]

(11) În calitate de conducător de doctorat poate fi desemnată persoana care deține titlul de doctor sau doctor habilitat. Metodologia aprobării conducătorilor de doctorat se stabilește de Guvern.

[...]

12. Prevederile relevante ale Legii nr. 121 cu privire la asigurarea egalității din 25 mai 2012 (M.O., 2012, nr. 103, art. 355) sunt următoarele:

Articolul 9 Interzicerea discriminării în domeniul învățământului

„(1) Instituțiile de învățământ asigură respectarea principiului nediscriminării:

[...]

c) în activitatea științifico-didactică;

[...]”

13. Prevederile relevante ale Regulamentului privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1007 din 10 decembrie 2014 (M.O., 2014, nr. 386-396, art.1101), sunt următoarele:

„[...]

25. Școala doctorală se organizează și funcționează în cadrul unei instituții, consorțiu sau parteneriat, inclusiv cu organizații din sfera științei și inovării, cu conducători de doctorat care au dobândit dreptul de a conduce doctorat, potrivit cadrului normativ cu privire la educație, și își desfășoară activitatea de bază în cadrul uneia dintre instituțiile organizatoare a școlii doctorale.

[...]

52. Pentru a conduce doctorate, cadrele didactice și de cercetare care au dobândit acest drept trebuie să aibă un contract de muncă, cu durată normală sau cu timp parțial de muncă, cu o instituție autorizată provizoriu sau acreditată să organizeze studii superioare de doctorat, sau cu o instituție participantă într-un consorțiu ori parteneriat autorizat provizoriu sau acreditat să organizeze studii superioare de doctorat, și trebuie să fie membre ale unei școli doctorale.

[...]

55. Un conducător de doctorat poate îndruma simultan studenți-doctoranzi într-o singură școală doctorală, cu excepția doctoratelor în cotutelă.

[...]

58. Un conducător de doctorat poate solicita înmatricularea de noi studenți-doctoranzi până la împlinirea vârstei de 65 ani. După împlinirea acesteia, conducătorii de doctorat continuă să îndrume studenții-doctoranzi deja înmatriculați până la finalizarea studiilor de doctorat, însă pot solicita înmatricularea de noi studenți-doctoranzi numai în cotutelă cu un alt conducător de doctorat care nu a împlinit vârsta de 65 ani.

[...]”

14. Prevederile relevante ale Declarației Universale a Drepturilor Omului (adoptată la New York la 10 decembrie 1948 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 217-XII din 28 iulie 1990) sunt următoarele:

Articolul 1

„Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi.”

Articolul 7

„Toți oamenii sunt egali în fața legii și au dreptul fără deosebire la o protecție egală a legii. Toți oamenii au dreptul la o protecție egală împotriva oricărei discriminări care ar încălca prezenta Declarație și împotriva oricărei provocări la o astfel de discriminare.”

15. Prevederile relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24 iulie 1997) sunt următoarele:

Articolul 14 Interzicerea discriminării

„Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”

16. Prevederile relevante ale Pactului internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale (adoptat la 16 decembrie 1966 și ratificat de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr.217-XII din 28 iulie 1990) sunt următoarele :

Articolul 15

„[...]”

3. Statele părți la prezentul Pact se angajează să respecte libertatea indispensabilă cercetării științifice și activităților creatoare.

[...]”

ÎN DREPT

17. Din conținutul sesizării, Curtea observă că prevederile contestate vizează în esență limitarea dreptului conducătorilor de doctorat de a desfășura activități de bază în cadrul altor instituții decât instituțiile universitare organizatoare a școlii doctorale, precum și restrângerea dreptului acestora de a solicita înmatricularea de noi studenți-doctoranzi, după împlinirea vârstei de 65 ani.

18. Astfel, sesizarea se referă la un ansamblu de elemente și principii cu valoare constituțională interconexe, precum asigurarea principiului legalității în desfășurarea activității conducătorilor de doctorat, corelat cu dreptul instituțiilor universitare de a organiza studiile doctorale potrivit normelor legale și principiului autonomiei universitare.

A. ADMISIBILITATEA

19. În conformitate cu decizia sa din 2 iunie 2015, Curtea a reținut că, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, articolului 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin. (1) lit. a) din Codul Jurisdicției Constituționale, sesizarea privind controlul constituționalității hotărârilor Guvernului ține de competența Curții Constituționale.

20. Articolele 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul Jurisdicției Constituționale conferă deputatului dreptul de a sesiza Curtea Constituțională.

21. Curtea subliniază că prerogativa cu care a fost investită prin articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia.

22. Curtea reține că obiectul controlului constituționalității îl constituie unele prevederi de la pct. 25 și pct. 58 din Regulamentul privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III, aprobat de Guvern prin Hotărârea nr. 1007 din 10 decembrie 2014.

23. În același timp, Curtea observă că pct. 55 din Regulamentul citat, potrivit căruia un conducător de doctorat poate îndruma simultan studenți-doctoranzi într-o singură școală doctorală, se află în strânsă legătură cu normele contestate. Prin urmare, în temeiul art. 6 alin. (3) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea extinde controlul constituționalității asupra prevederilor pct. 55 din Regulamentul privind organizarea studiilor superioare de doctorat.

24. Curtea reține că normele contestate nu au constituit anterior obiect al controlului constituționalității.

25. Curtea relevă că sesizarea nu poate fi respinsă ca inadmisibilă și nu există nici un temei de sistare a procesului, în conformitate cu prevederile articolului 60 din Codul Jurisdicției Constituționale.

26. Curtea constată că autorii sesizării au invocat pretinsa încălcare a articolelor 1 alin. (3), 4, 7, 8, 9 alin. (1) și (2), 16, 18, 43 alin. (1), 46 alin. (1), 47, 54 și 126 alin. (2) din Constituție.

27. Cu referire la articolele 1 alin. (3), 4, 7 și 8 din Constituție, Curtea reiterează că principiile consfințite de normele respective reprezintă substanța oricăror proceduri de control al constituționalității actelor normative și nu au o semnificație autonomă.

28. Totodată, Curtea relevă că normele contestate nu conțin reglementări care s-ar afla într-o corelație pertinentă pentru prezenta cauză cu prevederile articolelor 9, 18, 43, 46, 47 și 126 din Constituție, invocate de autorii sesizării. Prin urmare, la examinarea în fond a sesizării Curtea nu va reține spre examinare prevederile respective.

29. Astfel, pentru a elucida corespunderea dispozițiilor contestate cu normele constituționale, Curtea va opera cu prevederile articolului 35 alin. (6) și articolului 16 din Constituție și, separat, cu prevederile articolului 102 din Constituție, precum și cu principiile statuate de instrumentele internaționale în materie.

B. FONDUL CAUZEI

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 35 ALIN. (6) ȘI A ARTICOLULUI 16 DIN CONSTITUȚIE

30. Autorii sesizării au menționat că prevederile contestate încalcă articolul 35 din Constituție, potrivit căruia:

„(6) Instituțiile de învățământ superior beneficiază de dreptul la autonomie.”

31. De asemenea, autorii sesizării au pretins că prevederile contestate vin în contradicție cu articolul 16 din Constituție, potrivit căruia:

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

1. Argumentele autorilor sesizării

32. În viziunea autorilor sesizării, prevederile pct. 25 din Regulamentul privind organizarea studiilor superioare de doctorat încalcă principiul autonomiei instituțiilor de învățământ superior, garantat de art. 35 alin. (6) din Constituție. În susținerea poziției, autorii sesizării au invocat că sintagma contestată restrânge libertatea instituțiilor universitare de selectare a resurselor umane calificate și, totodată, lezează dreptul conducătorilor de doctorat de a desfășura o altă activitate de bază decât cea științifică.

33. De asemenea, autorii sesizării consideră că interdicția impusă de prevederile pct. 58 din Regulament este contrară principiilor constituționale de egalitate a tuturor persoanelor în fața legii, consacrate de art. 16 din Constituție. Autorii sesizării susțin că limita de vârstă de 65 ani, stabilită pentru conducătorii de doctorat pentru solicitarea înmatriculării noilor studenți-doctoranzi, este discriminatorie față de alți conducători de doctorat care nu au atins această vârstă. De asemenea, potrivit autorilor sesizării, la adoptarea normei contestate s-a omis faptul că experiența profesională a conducătorilor de doctorat aflați la o vârstă mai înaintată determină o calitate mai ridicată a cercetărilor în diferite domenii.

34. Prin urmare, potrivit autorilor sesizării, restrângerea drepturilor conducătorilor de doctorat invocate mai sus nu se încadrează în limitele articolului 54 din Constituție.

2. Argumentele autorităților

35. Președintele Republicii Moldova, în poziția sa scrisă, a menționat că Regulamentul privind organizarea studiilor superioare de doctorat a fost aprobat de Guvern în vederea executării dispozițiilor art. 94 alin. (16) din

Codul educației, care prevede că regulamentul de organizare și desfășurare a programelor de doctorat și postdoctorat este elaborat de Ministerul educației și aprobat de Guvern. Potrivit opiniei expuse, stabilirea de către executiv a limitei de vârstă pentru conducătorii de doctorat depășește obiectul de reglementare al Regulamentului și reprezintă o intervenție a executivului în competența exclusivă a legiuitorului de a institui norme primare privind procesul educațional.

36. Parlamentul, în opinia prezentată, a susținut că în Codul educației nu este stabilită nici o altă condiție obligatorie pentru conducătorul de doctorat, cu excepția deținerii titlului de doctor. Alte condiții impuse prin actele Guvernului, inclusiv prin Regulamentul privind organizarea studiilor superioare de doctorat, restrâng abuziv drepturile conducătorilor de doctorat. Cu referire la sintagma contestată de la pct. 25 din Regulament, privind obligația conducătorului de doctorat de a desfășura activitatea de bază în cadrul școlilor doctorale, Parlamentul subliniază că aceasta vine în contradicție cu pct. 52 din Regulament, care prevede încheierea cu conducătorii de doctorat a contractelor cu timp parțial de muncă.

37. Potrivit opiniei Guvernului, școala doctorală, în virtutea autonomiei instituționale, este în drept să decidă recrutarea resurselor umane calificate, cu activitate de bază sau prin cumul. Guvernul consideră că prevederile pct. 25 din Regulament se referă de fapt la condiția minimă de organizare a școlii doctorale, care pentru a fi înființată urmează să întrunească un număr anumit de conducători de doctorat, care își desfășoară activitatea de bază în cadrul școlii doctorale respective, în lumina prevederilor pct. 30 din Regulament. Cât privește limita de vârstă a conducătorului de doctorat și obligația instituirii unei cotele cu alți conducători de doctorat care nu au atins această vârstă, Guvernul susține că această condiție urmărește dezvoltarea continuă a științei prin transferul de experiență profesională și de cunoștințe între diferite generații de cercetători și oameni de știință, precum și continuitatea studiilor doctorale ale studenților a căror conducători de doctorat au atins o vârstă înaintată.

3. Aprecierea Curții

3.1. Principii generale

38. Curtea reține că, potrivit articolului 35 alin. (6) din Constituție, instituțiile de învățământ superior beneficiază de dreptul la autonomie.

39. În esență, autonomia instituțiilor de învățământ superior reprezintă un concept constituțional cu valoare de principiu, legiuitorul atribuindu-i calitatea de component al dreptului la învățătură. Principiul respectiv constituie o garanție a libertății organizării învățământului superior și, astfel, a asigurării cadrului instituțional de pregătire a viitorilor specialiști în domeniul cercetărilor științifice în diverse ramuri. Statul urmează să respecte libertatea indispensabilă cercetării științifice și activităților creatoare, în conformitate cu

prevederile art. 15 alin. (3) din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale.

40. În vederea dezvoltării normei constituționale, dreptul la autonomie al instituțiilor de învățământ superior este prevăzut de Codul educației, care cuprinde reglementări primare în domeniul învățământului. Articolul 79 alin. (3) din Codul educației prevede că autonomia universitară vizează domeniile conducerii, structurării și funcționării instituției, activității didactice și de cercetare științifică, administrării și finanțării și se realizează inclusiv prin selectarea și promovarea personalului didactic, științifico-didactic și științific din instituția de învățământ.

41. În Hotărârea nr.6 din 3 mai 2012 Curtea a subliniat că: “[...] autonomia universitară constă în dreptul instituției de a se conduce, de a-și exercita libertățile academice fără nici un fel de ingerințe ideologice, politice, religioase, de a-și asuma un ansamblu de competențe, obligații și responsabilități în concordanță cu opțiunile și orientările strategice naționale de dezvoltare a învățământului superior, cu progresul științei și tehnicii, al civilizației regionale și universale.”

42. În Hotărârea nr. 19 din 3 iunie 2014 Curtea a reținut că: “[...] autonomia universitară înseamnă independența instituțiilor de învățământ superior față de stat și alți subiecți din societate, în adoptarea deciziilor privind administrarea internă, gestionarea finanțelor, stabilirea politicilor curriculare proprii, servicii și alte activități interne.”

3.2. Aplicarea principiilor în prezenta cauză

43. Curtea menționează că de dreptul la autonomie beneficiază implicit și școlile doctorale, ca parte integrantă a instituțiilor universitare în cadrul cărora au fost organizate. Potrivit art. 94 alin. (2) din Codul educației, școlile doctorale sunt structuri organizatorice și administrative, constituite de instituțiile ofertante de programe de studii superioare de doctorat într-un anumit domeniu sau în domenii interdisciplinare.

44. Articolul 94 alin. (16) din Codul educației stabilește că Regulamentul de organizare și desfășurare a programelor de doctorat și postdoctorat este elaborat de Ministerul educației și aprobat de Guvern. În vederea executării prevederilor legale, prin Hotărârea nr. 1007 din 10 decembrie 2014, executivul a aprobat Regulamentul privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III.

45. Regulamentul în cauză prevede la pct. 5 dreptul de organizare a studiilor superioare de doctorat, care se acordă instituțiilor de învățământ superior, consorțiilor, parteneriatelor naționale și internaționale, inclusiv celor constituite cu participarea organizațiilor din sfera științei și inovării, de către Guvern, la propunerea Ministerului educației, în baza rezultatelor evaluării externe a acestora.

46. Punctul 25 din Regulament prevede că în cadrul școlii doctorale activează conducătorii de doctorat care au dobândit acest drept potrivit cadrului normativ cu privire la educație și care își desfășoară activitatea de bază în una

dintre instituțiile organizatoare a școlii doctorale. Totodată, la pct. 55 din Regulament se prevede că un conducător de doctorat poate îndruma simultan studenți-doctoranzi într-o singură școală doctorală, cu excepția doctoratelor în cotutelă.

47. Curtea menționează că, prin aplicarea dispozițiilor Regulamentului, executivul a urmărit realizarea unui cadru de referință pentru organizarea programelor de studii superioare de doctorat, stabilind detaliat o metodologie specifică și principii pentru garantarea calității în desfășurarea programelor de studii universitare din ciclul III.

48. Curtea reține că, potrivit Codului educației, doctoratul este o formă de învățământ postuniversitar, care se realizează prin activitatea de cercetare științifică. Unul dintre subiecții principali care participă la activitatea științifică în cadrul studiilor doctorale îl reprezintă conducătorul de doctorat. În conformitate cu articolul 94 alin. (11) din Codul educației, în calitate de conducător de doctorat poate fi desemnată persoana care deține titlul de doctor sau doctor habilitat.

49. În lumina prevederilor respective, conducătorul de doctorat deține un rol determinant în realizarea studiilor de doctorat, prin îndrumarea și evaluarea activității studentului-doctorand pe parcursul acestora, cu respectarea exigențelor programului de studii doctorale prestabilit, precum și în corespundere cu interesele profesionale ale doctoranzilor.

50. În contextul în care autonomia universitară înscrisă în prevederile art. 35 alin. (6) din Constituție se extinde și asupra studiilor doctorale, Curtea reține că aceasta implică în mod egal autonomia educațională și autonomia instituțională. Autonomia educațională se exprimă prin autonomia universitară funcțională sau academică, iar autonomia instituțională cuprinde autonomia organizatorică, administrativă și financiară. Aceste două forme ale autonomiei sunt inseparabile, or, fără libertatea academică (a activității didactice) autonomia instituțională nu poate fi garantată.

51. În același context, Curtea notează că prin Declarația de la Lisabona a Asociației Universităților Europene din 13 aprilie 2007 s-au stabilit domeniile autonomiei universitare, printre care autonomia resurselor umane, care presupune „**libertatea universității de a recruta și selecta resurse umane calificate**, responsabilitatea încheierii contractelor de muncă, stabilirea nivelului salariilor, sporului la salariu în funcție de valoarea potențialului uman.”

52. Din cele expuse mai sus, în virtutea autonomiei de care beneficiază, instituția universitară este în drept să recruteze și să selecteze resurse umane calificate, care întrunesc exigențele profesionale necesare.

53. Cu toate acestea, în conformitate cu prevederile contestate, la angajarea conducătorilor de doctorat, instituțiile universitare urmează să țină cont de locul de muncă de bază și vârsta acestora. De asemenea, conducătorul de doctorat urmează să îndeplinească condiția de a nu avea în îndrumarea sa doctoranzi din alte instituții simultan, exceptând cotutela cu alți conducători de doctorat.

54. Curtea observă că normele citate impun restricții specifice în activitatea conducătorilor de doctorat. În acest sens, Curtea consideră că asemenea restricții urmează a fi precedate de temeuri considerabile și proporționale scopului urmărit.

55. Curtea menționează că această activitate face parte din domeniul de cercetare științifică, care poate fi exercitată de toate categoriile de salariați, indiferent de funcția deținută, în special de unii funcționari de stat, care, în virtutea prevederilor legale, nu dețin dreptul de a ocupa alte funcții retribuite, cu excepția activității didactice, științifice și de creație.

56. În acest context, Curtea nu observă nici un temei obiectiv pentru obligația instituită în privința conducătorului de doctorat de a-și desfășura activitatea de bază în instituțiile organizatoare a școlii doctorale.

57. Totodată, interdicția instituită prin pct. 25 este contrară prevederilor pct. 52 din Regulament, care acordă conducătorilor de doctorat posibilitatea de a încheia cu școala doctorală contracte de muncă *cu durată normală sau cu timp parțial de muncă*. Respectiv, prevederile pct. 52 nu condiționează activitatea de conducător de doctorat drept activitate de bază.

58. Din cele expuse, Curtea menționează că prevederile pct. 25 și 55 din Regulament stabilesc reguli prin care se condiționează procesul în sine al desfășurării activității conducătorului de doctorat și se limitează dreptul instituțiilor de învățământ la selectarea cadrelor. Or, în virtutea principiilor autonomiei universitare, instituțiile autorizate să organizeze studii superioare de doctorat urmează să-și selecteze în mod autonom, în baza unui contract de muncă, cu durată normală sau cu timp parțial de muncă, conducătorii de doctorat.

59. În același timp, Curtea constată că, potrivit pct. 58 din Regulament, conducătorii de doctorat, după împlinirea vârstei de 65 ani, nu beneficiază de dreptul de a solicita înmatricularea noilor studenți-doctoranzi decât în cotelă cu un alt conducător de doctorat care nu a împlinit vârsta de 65 ani, păstrându-și totodată atribuțiile sale în raport cu doctoranzii înmatriculați anterior, până la finalizarea studiilor de doctorat ale acestora.

60. Prin urmare, analizând în perspectivă esența normei contestate de la pct. 58 din Regulament, se observă că aceasta determină încetarea activității conducătorului de doctorat odată cu finalizarea programului de studii doctorale al ultimului student înmatriculat până la atingerea vârstei de 65 de ani, care durează de regulă 3 ani. În acest sens, Curtea relevă o diferență de tratament pe motiv de vârstă, aplicat în privința persoanelor care fac parte din aceeași categorie prevăzută de lege.

61. Curtea amintește că articolul 16 din Constituție asigură egalitatea tuturor cetățenilor, fără nici o deosebire, presupunând interdicția aplicării unui tratament juridic diferențiat unei persoane aflate în situații juridice similare, tratament de natură să o plaseze într-o poziție superioară sau inferioară față de alte persoane. De asemenea, Legea nr. 121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității prevede respectarea principiului nediscriminării în activitatea științifico-didactică (art. 9).

62. Curtea reiterează faptul că o distincție este discriminatorie dacă nu se bazează pe o justificare obiectivă și rezonabilă, dacă nu urmărește un scop legitim sau în lipsa unui raport de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit. Totodată, principiul egalității presupune drepturi și libertăți egale pentru toți cetățenii, indiferent de forma de încadrare juridică a acestora.

63. În acest sens, Curtea menționează că procesul de coordonare a studiilor doctorale, datorită caracterului complex al cercetărilor științifice pe care acestea le implică, solicită un grad înalt de pregătire profesională și experiență vastă în domeniu din partea conducătorului. Conducătorul de doctorat îndrumază studenții-doctoranzi în perioada cercetărilor în diferite domenii, aducând o contribuție indispensabilă exponenților creației științifice.

64. Prin urmare, stabilirea unei limite de vârstă în privința conducătorilor de doctorat pentru exercitarea activității diminuează considerabil aportul specialiștilor cu experiență vastă, acumulată pe parcursul carierei științifice, la dezvoltarea cercetărilor în diverse domenii.

65. Din aceste motive, Curtea consideră nejustificată aplicarea unui tratament diferențiat pe criterii de vârstă în privința conducătorilor de doctorat și nu constată vreun scop legitim care ar fi proporțional mijloacelor utilizate în acest sens.

66. În concluzie, Curtea reține că normele supuse controlului constituționalității încalcă articolele 35 alin. (6) și 16 din Constituție.

II. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 102 DIN CONSTITUȚIE

67. Ținând cont de esența normelor contestate, Curtea reține spre examinare articolul 102 din Constituție, potrivit căruia:

„(1) Guvernul adoptă hotărâri, ordonanțe și dispoziții.

(2) Hotărârile se adoptă pentru organizarea executării legilor.

[...]”

1. Aprecierea Curții

68. Curtea menționează că potrivit dispozițiilor art. 102 alin. (2) din Constituție, Guvernul efectuează o activitate exclusiv executivă, principala sa atribuție fiind organizarea și asigurarea executării legilor, iar în acest scop emite acte normative sub formă de hotărâri și dispoziții. Actele normative adoptate de către Guvern, în temeiul și pentru executarea legilor, nu trebuie să contravină prevederilor acestora sau să le depășească. Prin urmare, Guvernul este obligat în exercitarea prerogativelor sale să respecte cu strictețe prevederile constituționale și legale.

69. După cum a constatat anterior în jurisprudența sa, Curtea reamintește că actul normativ subordonat legii nu poate conține norme primare de drept, iar conținutul actului normativ urmează să fie în strictă corespundere cu normele și scopul legii sau ale actului normativ superior și nu poate introduce reglementări noi, altele decât cele stabilite de lege sau actul superior. De

asemenea, actul normativ nu poate interveni în domenii nereglementate de lege.

70. Conform doctrinei, caracterul primar al normei de drept decurge din faptul că aceasta reglementează nucleul relațiilor sociale sau modifică cadrul stabilit de un act legislativ. Guvernul nu are competență normativă primară, fiind abilitat să acționeze numai în executarea actelor legislative, respectiv, hotărârile acestuia pot fi adoptate în cazul în care sunt prevăzute de actul legislativ.

71. Curtea constată că normele primare ale Codului educației nu prevăd restricții de vârstă pentru conducătorii de doctorat. Singurul criteriu instituit pentru exercitarea acestei activități este doar deținerea titlului de doctor sau doctor habilitat.

72. Prin urmare, Curtea reține că prin prevederile pct. 58 din Regulament Guvernul și-a depășit atribuțiile prevăzute de art. 102 din Constituție, care stipulează expres că hotărârile Guvernului se adoptă pentru organizarea executării legilor.

Din aceste motive, în temeiul articolelor 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 lit. a) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. Se admite sesizarea deputaților în Parlament, Artur Reșetnicov și Igor Vreamea.

2. Se declară *neconstituționale*:

- sintagma „și își desfășoară activitatea de bază în cadrul uneia din instituțiile organizatoare a școlii doctorale” din punctul 25;

- punctele 55 și 58

din Regulamentul privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1007 din 10 decembrie 2014.

3. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

Președinte

Alexandru TĂNASE

Chișinău, 15 iunie 2015
HCC nr. 14
Dosarul nr. 21a/2015